

SVE STVARI JEDNE DUŠE

Dječak

Tili

Mama

Nasilnici

Djeca

(Dječak se pojavljuje na sceni s predmetom ili materijalom; najbolje promjenjivim materijalom kao što je plastelin (i sl.), za koji kasnije saznajemo da je otjelotvorena Duša. Svi likovi nose svoje Duše u rukama.)

1. NEKAD SAM BIO SLOBODAN

(Na sceni vidimo Dječaka i njegovu Dušu)

Dječak (off): Nekad sam bio slobodan. Znaš, kad sam se rodio. Samo bi neka magična ruka pucnula prstima u mojoj duši i pretvorio bih se u bilo što. *(Dječak pokazuje što sve može sa svojom Dušom)* Nije to od početka bilo tako, samo s prstima i pucketanjem pa si odmah avion. Ne. Svi koji su došli do toga da budu avion, sa aluminijem i sustavima leta i sve to, znaju koliko posla ima da do toga dođeš. A ja sam došao.

Još od najranijih dana svoga postojanja shvatio sam da je moja duša meka. Puno mekša od ostalih duša. Kasnije sam saznao da svakakvih duša ima. Tvrdih, s raznim urezanim oblicima koji izgledaju kao tajno pismo ostavljeno za onog nekog posebnog. Ima ih i savršeno oblikovanih, prošaranih plavom bojom, kao glinene figurice tete Ivke koje su sigurno zaključane iza debelog stakla u kuhinji, da im se što ne dogodi. Njih možeš samo gledati, kaže teta Ivka, igrati se s njima ne smije, iznutra su šuplje pa su lomljive. Isto, valjda, vrijedi i za neke duše.

Ali, moja nije bila takva. Moja je bila jednostavno...drugačija. Netko je u nju izgleda dodao više vode nego što u recept za dušu ide. Možda je prevrnuo laktom čašu jer se zagledao u paučinu u čošku sobe i

samo se izlilo. A nije se izlilo par kapi... Izlilo se dovoljno za barem dvije šalice prave turske kave. Sumnjam na mamu, jer ona pije tursku kavu. (*Pojavljuje se lik majke u pozadini, kao sjećanje, noseći kavu, Dječak joj prilazi, a Majka dodiruje njegovu Dušu*) Točno dvije šalice svako jutro. I mrzi paučinu.

DJEČAK (off): U početku je bilo ... teško. Skupiti sve strune jedne duše nije ni malo lak posao. Pa skupljaš i skupljaš i pakiraš te dijelove na jedno mjesto, guraš i vučeš i nanosaš se, skupljaš ju čašom, krpom, lopatom, ma svime zapravo što pod ruku dođe. (*Igra s materijalom*) Pa onda proklinješ onog tko je toliko vode izlio, proklinješ recept i onoga tko se nije sjetio u njega upisati ono "što ako". E pa, nakon što si se naskupljao svoje duše pa više ni ne znaš jeli samo tvoja ili si skupio i komadiće tko zna čijih struna (jer nisi jedini koji skuplja), (*Kako Dječak skuplja svoju Dušu, tako se u pozadini vide druga djeca koja skupljaju svoje Duše*) shvatiš da je to jedino što imaš.

Pa ju pogledaš. Pa ti bude lijepa i tako mekana, nema veze, takva je kakva je, moja je. Poletjet će ako se potrudim.

DJEČAK: Poletjet će ako se potrudim.

DJEČAK (off): Pa to postane mantra koju izgovaraš u svim onim situacijama kad ne želi letjeti koliko god ti padobrana navezao na nju pa već misliš da ćeš ju jednostavno ostaviti da samo bude čvrsto na zemlji i da ne vidi svijeta, onako, za kaznu. Strogo. S prstom i podignutom obrvom. Pa se na nju naljutiš pa ti dođe da ju pocijepaš, ali ju ipak ispod trepavica gledaš da slučajno negdje ne ode.

Da, još uvijek smo na djetinjstvu. Kad sam, dakle, svojim malim ručicama uspio skupiti svoju, pretjerano hidriranu dušu, shvatio sam da je to jedna čudna duša. Za početak, nije voljela jedno mjesto već bi mi stalno klizila iz prstiju kao punjenje pite od višanja, onako sve ti curi s drugog kraja tijesta, a ti si tek uzeo prvi griz. (*Igra s materijalom*) Čudne li duše. Ne znam bi li mi bila čudna da sam ju od prije znao ili mi je bila čudna jer ju nisam znao. A da bi došao do aviona, znao sam da ju moram dobro upoznati, proučiti sve njene hodnike, sve sobe, pa čak i one pod ključem. Potražiti sve njene garancije, papire i preporuke, proučiti uputstva za upotrebu i dopisati svoja. E, takva je ta duša bila. Čudna.

DJEČAK (kroz šapat): Poletjet će ako se potrudim. Poletjet će ako se potrudim. Poletjet će ako se potrudim.

MAMA: Bravo Dječače, poletjet će, vidi kako je lijepa, poletjet će ako se potruđiš!

DJEČAK (off): Kad smo se krenuli upoznavati, kao što sam rekao, opirala se. Nije mi htjela biti u ruci, nije

htjela biti na ramenu, nije htjela biti u ladici. I kad sam već ispucao sva mjesta koja bi bila donekle prikladna za dušu kao što je ova, nataknuo sam ju na prst. I ona se počela smijati. *(Dječak se smije, smije se i mama; Dječak u igri s materijalom, mama iz pozadine ohrabruje dijete)*

2. TILI ili KAMENČIĆ U MOJOJ DUŠI

(Dječak u igri s Dušom; nastavak prošle scene)

DJEČAK (off): Znaš, kad jednom prihvatiš tko si i kakav si, puno se lakše igrati. Ozbiljno ti kažem. Duša i ja smo vrlo brzo postali kao jedno. Bila mi je suputnica, prijatelj, moj vjerna Zvončica, moj suborac u svim onim opasnim situacijama kad bi nas (uvijek nenadano) napali Indijanci. I kad sam već bio poprilično siguran da Duša i ja imamo uigranu prvu crtu obrane i da nam nitko ne može ništa, pogotovo Indijanci

(U pozadini se vrlo tiho pa glasnije čuje ženski glas, melodija. U drugom spotu u pozadini vidimo mamu na telefonu usred rečenice)

MAMA: ... ona i njezina kćer Tili. Navodno ima problema u školi... *(spot se gasi)*

DJEČAK (off): Saznao sam da se zove Tili.

(Pojavljuje se lik Tili, u rukama ima svoju Dušu, od istog materijala kao i Dječakova. Njezina je jarko crvene boje.)

DJEČAK (off): Tili je imala dugu kosu u pletenicama. Valjda je sve strune svoje duše isplela i stavila na glavu da ju svi vide. Tili je zračila nekom ljepotom koju dosad nisam osjetio. Njezina je duša bila crvene boje, razigrana, spremna da očara svakog i uvuče ga u vrtlog samo kad bi ju pogledao. Nije je se sramila. Tili kao da je cijelom svijetu htjela reći

TILI: Evo je svijete! Ovo je moja duša!

DJEČAK (off): Zavidio sam joj na tome. Znao sam da nije lijepo zavidjeti (rekla mi je mama), čak sam pomislio kako sam osjetio neki unutarnji komadić duše kako se skamenjuje. *(Dječak vadi kamenčić iz svog materijala i sprema ga u džep)* Znao sam da takvi osjećaji mogu promijeniti dušu, a nisam želio da se promijeni, meni je bila dobra ovakva kakva jest. A Možda se i Tili sviđa.

(Upoznavanje i igra s Tili)

Tili i ja smo postali prijatelji. Tili je bila jedna od onih od čije si duše osjetio kako te zove da joj se pridružiš u igri. Da ti pruža ruku. Da ništa nije nemoguće. Pa čak ni pobijediti 10 Indijanaca sa samo jednom strelicom.

Tili je počela bojati moju dušu u žarko crvenu. I svidjela mi se ta moja duša, a vidio sam da se i duši sviđa. Opet smo se smijali, nas dvoje i naše duše.

Šteta što nije duže trajalo.

(Na sceni se pojavljuju Nasilnici noseći svoje tamne Duše. Krenu prema Dječaku. Tili mu stane u obranu. Scena nasilja nad Tili. Kidaju njezin materijal.)

DJEČAK (off): Želio sam ju spasiti. Želio sam im reći da prestanu. Da se njezina duša raspada, a s dušama se mora oprezno, pogotovo s dušom kao što je Tilina. Da se tako s tuđom dušom ne postupa. Ni sa svojom. A kamoli sa tuđom.

(Dječak gleda vršnjačko nasilje nad Tili. Te scene njegovom materijalu ostavljaju trag.)

DJEČAK (off): Ali nisam. Ostao sam ukopan, skupa sa svojom dušom koja se činila teška kao mamin kredenac koju ni stric ni ujak nisu uspjeli prenijeti u drugu sobu. Tako je ta duša bila teška.

(Nasilnici odlaze.)

DJEČAK (off): Tili je ostala sama. Polako sam došao do nje, s isprikom u svakom koraku. Htio sam joj pomoći skupiti ostatke duše razbacane po podu. Tili nije plakala. Nije govorila. Samo je pokupila ono što je mogla i brzo otišla.

(Dječak ostaje sam.)

DJEČAK (off): Plakao sam. Za svaki udarac. Za svaku ružnu riječ. Za svaki komadić duše koji je otrgnut Tili. I za svaki koji je ostao. Plakao sam zato što ju nisam zaštitio. Zato što sam bio mekan. Zato što sam se bojao. Da sam bio čvršći, Tili bi bila sigurna. Da sam bio čvršći, njezina bi duša ostala čitava. Opet sam osjetio kamenčić u svojoj duši. Osjetio sam kako se dio nje stvrdnjava. Ovaj put ga nisam izvadilo. Zamjerao sam svojoj duši što je takva, a zamjeranje na svakoj duši ostavi trag.

Da sam barem tada znao da se duše poput naših teško probijaju kroz ovaj svijet. Čuvao bih ih bolje. Napravio bih najčvršći sef, kao onaj u kojem mama čuva neke važne papire i naušnice koje nosi za nedjeljnim ručkom. Nitko ih ne bi mogao dotaknuti.

Više nisam vidio Tili.

A i boja je nestala.

3. ŠKOLA ili PREVIŠE TVOJE DUŠE

DJEČAK (off): Znao sam da više ništa neće biti isto. I Duša je znala jer ju dugo vremena nakon Tili nisam čuo. Nije me tražila da se igramo ptice ili Indijanaca. Nije poskočila kad bi mama izvadila sladoled s okusom Plavo Nebo. A taj nam je bio omiljeni.

Samo bi se ponekad promeškolljila kad bih pomislio na Tili. Kamenčić ju je žuljao. Toliko sam ju, ipak, poznavao.

Dugo sam razmišljao o dušama koje su ono učinile Tili. Zračile su tamom koju nikad dotad nisam osjetio. Jesu li oduvijek takve? Ili su postale takve negdje putem, hraneći se suzama duša poput naših. Ili su došle na ovaj svijet kao lekcija koju trebaš proći, ona najteža, kao zadnja stranica u knjizi iz fizike.

(Pojavljuju se druga djeca sa svojim Dušama.)

DJEČAK (off): Odlučio sam da ću ju čuvati, što bolje mogu. Pomoći joj da kamenčić nestane, da ju više ne boli. Možda se u školi kamenčić izgubi, kaže mama. Možda trebam druge duše da mi pomognu onako kako sam ja trebao pomoći Tili.

Škola je bila drugačija. Puno različitih duša na jednom mjestu. Vidio sam jednu plavu, podsjetila me na sladoled. Možda je mama bila u pravu.

Duša i ja dugo smo se skrivali. Prošlo je mnogo vremena prije nego je poskočila na nečiji glas. Znao sam da joj treba vremena. Znaš, kad dugo skrivaš svoju dušu ljudi te zaborave. Zaborave da si tu. Postaneš nevidljiv. Ali smo mi njih gledali. Njihove igre, susrete, tajne pozdrave, papiriće ispod klupe, prve ljubavi i ristanke. I njihove duše koje se igraju, drugačije nego mi.

(Dječak gleda djecu u igri)

DJEČAK (off): Znao sam da sam morao Dušu natjerati da se počne igrati. Nakon toliko vremena postala je kao figurica tete Ivke, a svi znaju da se s figuricama ne može ništa. Nagovorio sam ju da se otkrije, da pokaže svoje hodnike, da pokaže kako leti, da skače po lokvama, da se ponovno nasmije. Možda nađe

nekog tko će obojati njezine strune, kao Tili. Možda ju prihvate. Možda više neću biti sam.

(Dječak prilazi djeci sa svojom Dušom. Njihove igre su drugačije, kao što su i njihove duše drugačije. Pokazuje im svoju Dušu i što ona sve može.)

DJEČAK (off): Nisam trebao.

(Djeca ga ismijavaju, na kraju ga otjeraju. Ostaje sam.)

DJEČAK (off): Nisu im se sviđjeli moji hodnici. Nije im se sviđjelo skakanje po lokvama. Izgleda da njihove mame nisu voljele tursku kavu. Pomislio sam da je ovo možda kazna za sve ono što sam učinio. Ili – nisam učinio. Možda je moj put na ovom svijetu satkan od samoće i duša koje me ne razumiju. I koje ja ne razumijem.

Duša je postala kao figurica tete Ivke, figurica s kojom se ne možeš igrati. A koja je svrha jedne Duše ako se s njom ne možeš igrati? Sakrio sam svoju Dušu u najdublji pretinac torbe. Pustio sam da se na njoj nakuplja mrak i samoća, kao prašina. Više nisam mislio na nju. A ni na sebe.

(Protok vremena. Prošlo je nekoliko godina, Dječak je odrastao.)

4. TILI ili NEĆU TE IZNEVJERITI

(Dječak, sada odrastao čovjek, bez Duše na sceni. Kao mjesečar, oko njega se čuju zvukovi ljudi, mnoštva. U vrzomanju ljudi pali se spot na Tili.)

DJEČAK (off): Onda sam ju ugledao. Jeli to stvarno ona? Vrijeme je prestalo postojati, zrak je postajao crveniji (kunem se), a Duša se stala otimati kao dijete. Duša i ja. I avion. I crvena boja. I njezine pletenice.

To je stvarno bila ona.

Tili.

Ali, bila je nekako drugačija. Stajala je ispred mene, s osmijehom na licu, svom svojom snagom, imao osjećaj da je prekrila sunce. Uplašila me njezina veličina. Uplašila me njezina duša. Duša koju sam nekad poznao, sada se činila tvrda i strašna kao planina s koje se ljudi ne vraćaju.

Gledao sam njezinu dušu i sve šare koje je imala po sebi. Prije nije imala šare. Ožiljke.

Čitao sam njezinu dušu kao strip u školi koji sam kriomice ponio od kuće, ispod klupe, onako, potajno, da me nitko ne vidi. A pogotovo ona. Čitao sam u njoj sve udarce i ružne riječi koje su zauvijek ostale ucrtane u njezinu dušu. Njezina duša više nije bila mekana. Njezina duša više nije letjela. Njezina duša se nije smijala. Njezina je duša bila kruta kao rub drvenog stola u blagovaonici, onaj u kojeg uvijek lupiš laktom pa te boli. Na njezinu dušu više nitko ne može ostaviti trag. Pa čak niti ja.

(Dječak prstima prolazi po materijalu koji je sada drugačiji nego prije)

DJEČAK (off): Želio sam ju vratiti. Trebao sam ju. Trebao sam njezine pletenice i ptice i lokvu i sreću i slobodu. Jer duša mora biti slobodna da bi bila Duša. Inače je samo figurica u maminom kredencu s kojom se ne možeš igrati. A koja je svrha jedne duše ako se s njom ne možeš igrati.

(Dječak pokušava omekšati Tilin materijal, natjerati ga da poleti.)

DJEČAK (off): Shvatio sam da nisam mogao promijeniti Tilinu dušu. Koliko god smo to željeli i Duša i ja. Da njezina duša više nikad neće biti slobodna, barem ne onako kako smo samo nas dvoje znali biti slobodni. Tilini ožiljci koje nisam mogao popraviti pekli su me kao prašina koja ti uđe u oči kad se voziš biciklom po nedovršenom asfaltu.

Nisam mogao promijeniti Njezinu dušu.

Ali sam možda mogao promijeniti svoju.

Ako očvrsnem, Tili više neće biti sama. Ako očvrsnem, Tili će se možda smijati. To radiš kad voliš. A ja sam volio.

(Dječak pokušava promijeniti svoj materijal, Tili ga zaustavlja.)

DJEČAK (off): Ali Tili je znala. Tili je znala da naše duše više nisu iste. Da više nikad neće biti iste. Da se neće moći poklopiti, kao dvije puzzle različitih oblika, koliko god pokušavao, slika nikad neće biti cijela.

Otišla je tiho, bez riječi noseći svoju dušu skrivenu, da ju ne vide. Razumio sam ju.

Znaš, mama je uvijek govorila da se prve ljubavi ne zaboravljaju. A znao sam da je to bila ljubav. I Duša je znala. Ma znala je i mama. Možda je zato uvijek glasnije pričala na telefon kad bi pričala o njoj. Znala je da ju nisam zaboravio.

A Duša uvijek pamti, pogotovo one koji su ju barem jednom učinili dovoljnom.

(Dječak opet ostaje sam, sa svojom Dušom, slika kao u prvoj sceni.)

5. ONA JE MOJA I JA SAM NJEN

DJEČAK (off): Gledao sam svoju Dušu. I dalje meku. Podatnu. Možda nisam bio sam. Ipak sam imao Nju. Možda mi je trebalo da vidim Tili i njezine ožiljke da ju bolje razumijem. Da sebe razumijem. Da zavolim svoju Dušu takvu kakva je. Ako zavolim nju (i sebe) i prihvatim sve ono što ona jest, ali i ono što nije - možda više nikad neću biti sam.

Odjednom sam u svakom komadiću vidio sjećanje na ono što smo prošli. Oštri brid stola u kojeg lupiš laktom pa te boli. Pticu. Figuricu u kredencu. I boje... Sve boje koje su je dotakle. Mirisnu smeđu mamine turske kave. Lubeničasto rozu punu soka. Modro plavu kao sladoled i letenje. Crnu natopljenu suzama. I crvenu. Crvenu kao tintu nalivpera koja se neda isprati.

Gledao sam svoju dušu bogatiju za sve zadnje stranice knjige iz fizike. I u tom trenu sam shvatio - Ja jesam svoja Duša. Ili je ona ja.

I zavolio sam je odjednom lako, sa svim njenim bojama. Želio sam viknuti najglasnije, kao nikad dosada - Gledajte ju! To je moja duša! Ona je moja I ja sam njen!

Bio sam ponosan na svaki njen gram, na svako zrno koje u njoj nosim.

Nataknuo sam ju na prst.

I ona se počela smijati.

KRAJ

